

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ХОЛОДУ, КРІОТЕХНОЛОГІЙ
ТА ЕКОЕНЕРГЕТИКИ ІМ. В.С. МАРТИНОВСЬКОГО**

XII ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ХОЛОДИЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ
СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ХОЛОДИЛЬНОЙ ТЕХНИКИ И ТЕХНОЛОГИИ
MODERN PROBLEMS OF REFRIGERATION EQUIPMENT AND TECHNOLOGY**

27-28 вересня 2019 року

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

ОДЕСА 2019

УДК 621.565 (075.6)

Сучасні проблеми холодильної техніки та технології / Збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-технічної конференції. – Одеса: ОНАХТ, 2019. – 229 с.

У збірнику наведені матеріали XII Всеукраїнської науково-технічної конференції «Сучасні проблеми холодильної техніки та технології» та розглянуто різні аспекти науково-технічних питань, пов'язаних з проектуванням, виготовленням та експлуатацією холодильного обладнання різного призначення, дослідженням робочих тіл та процесів в елементах холодильних та криогенних систем, застосуванням нано та когенераційних технологій, використанням холоду в харчових технологіях, застосуванням і впровадженням нетрадиційних джерел енергії.

В сборнике представлены материалы XII Всеукраинской научно-технической конференции «Современные проблемы холодильной техники и технологии» и рассмотрены различные аспекты научно-технических вопросов, связанных с проектированием, изготовлением и эксплуатацией холодильного оборудования различного назначения, исследованием рабочих тел и процессов в элементах холодильных и криогенных систем, применением нано и когенерационных технологий, использованием холода в пищевых технологиях, применением и внедрением нетрадиционных источников энергии.

Відповідальність за достовірність інформації несе автор публікації.
Матеріали публікуються мовою оригінала, наданого автором.

Голова наукового комітету – Єгоров Богдан Вікторович – ректор Одеської національної академії харчових технологій, член-кореспондент НААН України, Заслужений діяч науки і техніки, д-р техн. наук, професор.

Заступник голови – Косой Борис Володимирович – директор Інституту холоду, кріотехнологій та екоенергетики ім. В.С. Мартиновського, д-р техн. наук, професор.

Члени наукового комітету:

Ванєєв Сергій Михайлович - Сумський державний університет, к.т.н., доцент;

Василенко Сергій Михайлович - Національний університет харчових технологій, д.т.н., професор;

Железний В.П. - зав. кафедрою теплофізики та прикладної екології ОНАХТ, д-р техн. наук, професор;

Лабай Володимир Йосипович - Національний університет «Львівська політехніка», д.т.н., професор;

Лавренченко Г.К. - д-р техн. наук, професор;

Мілованов В.І. - зав. кафедрою компресорів та пневмоагрегатів ОНАХТ, заслужений діяч науки і техніки України, д-р техн. наук, професор;

Морозюк Л.І. - д-р техн. наук, професор;

Потапов Володимир Олексійович - Харківський державний університет харчування і торгівлі, д.т.н., професор;

Радченко М.І. - зав. кафедрою кондиціонування і рефрижерації НУК, академік Міжнародної академії холоду, д-р техн. наук, професор;

Семенюк В.А. - к.т.н., директор НПФ «Терміон»;

Симоненко Ю.М. - зав. кафедрою кріогенної техніки ОНАХТ, д-р техн. наук, професор;

Снежкін Юрій Федорович - директор Інституту технічної теплофізики, д.т.н., академік НАНУ

Ткаченко Станіслав Йосипович - д.т.н., професор Вінницького національного технічного університету;

Хмельнюк М.Г. - зав. кафедрою холодильних установок і кондиціонування повітря ОНАХТ, академік Міжнародної академії холоду, д-р техн. наук, професор;

Щит Михайло Львович - к.т.н., пров. наук. спів. Інституту енергетики Академії Наук Молдови.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова – проф. Хмельнюк М.Г.

Науковий секретар – к.т.н. Зімін О.В.

Члени – к.т.н. Жихарєва Н.В., к.т.н. Когут В.Є., к.т.н. Яковлева О.Ю., к.т.н. Желіба Ю.О., к.т.н. Остапенко О.В., к.т.н. Подмазко О.С.

ТЕМИ ДОКЛАДОВ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ

110 РОКІВ ПРОФЕСОРУ ЧУКЛІНУ СЕРГІЮ ГРИГОРОВИЧУ (1909-1974)

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ, МЕТОДЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПРОЕКТИРОВАНИЯ И ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМ КОНДИЦИОНИРОВАНИЯ КОМФОРТНОГО И ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Н.И. Радченко, д.т.н., проф., Е.И. Трушляков, к.т.н., проф., А.Н. Радченко, к.т.н., доц.,
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова, Україна

АЗОТНЫЕ ГАЗИФИКАЦИОННЫЕ УСТАНОВКИ ВЫСОКОГО ДАВЛЕНИЯ

Кириченко И.В., технический директор ПКФ «Криопром» ООО, г. Одесса;
Леонтьев А.А., главный конструктор ПКФ «Криопром» ООО, г. Одесса.
e - mail: info@krioprom.com.ua

ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ БАГАТОЗОНАЛЬНИХ СИСТЕМ КОМФОРТНОГО І ТЕХНОЛОГІЧНОГО КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ

Жихарева Н.В., к.т.н., доц., Одеська національна академія харчових технологій

ЗМІСТ

	СЕКЦІЯ № 1. ХОЛОДИЛЬНА ТЕХНІКА ТА ТЕХНОЛОГІЇ. КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ.	стр.
1.	УТИЛІЗАЦІЯ ТЕПЛОТИ РЕЦИРКУЛЯЦІЙНИХ ГАЗІВ СУДНОВОГО ДВИГУНА ЕЖЕКТОРНОЮ ХОЛОДИЛЬНОЮ МАШИНОЮ З ОХОЛОДЖЕННЯМ ПОВІТРЯ НА ВХОДІ	10
2.	ЗНИЖЕННЯ ТОКСИЧНОСТІ ВІДПРАЦЬОВАНИХ ГАЗІВ СУДНОВИХ ДИЗЕЛІВ	14
3.	СНИЖЕНИЕ ВЫБРОСОВ СУДОВОГО ДИЗЕЛЯ ПРИ СЖИГАНИИ ВОДОТОПЛИВНЫХ ЭМУЛЬСИЙ	17
4.	ДОСЛІДЖЕННЯ ГІДРОГАЗОДИНАМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В АЕРОТЕРМОПРЕСОРИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ CFD МОДЕЛЮВАННЯ	20
5.	ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТРУКТИВНЫХ ПАРАМЕТРОВ ПРОТОЧНОЙ ЧАСТИ АЭРОТЕРМОПРЕССОРНОГО АПАРАТА ДЛЯ СИСТЕМ КОНТАКТНОГО ОХЛАЖДЕНИЯ	22
6.	МЕТОД ВИЗНАЧЕННЯ ХОЛОДОПРОДУКТИВНОСТІ СИСТЕМ КОНДИЦІОНУВАННЯ ПОВІТРЯ	24
7.	ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЕКТНОГО ТЕПЛОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНДИЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ПОВІТРЯ В КОНКРЕТНИХ КЛІМАТИЧНИХ УМОВАХ	28
8.	ПОДХОД К АНАЛИЗУ ЭФФЕКТИВНОСТИ РЕГУЛИРОВАНИЯ ХОЛОДОПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТИ СИСТЕМ КОНДИЦИОНИРОВАНИЯ	32
9.	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КОНДИЦІОНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО ПОВІТРЯ КОМБІНОВАНОГО ТИПУ	36
10.	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ОХОЛОДЖЕННЯ ПОВІТРЯ ТРИГЕНЕРАЦІЙНОЇ ГАЗОПОРШНЕВОЇ УСТАНОВКИ	41
11.	ВДОСКОНАЛЕННЯ ТРИГЕНЕРАЦІЙНОЇ УСТАНОВКИ АВТОНОМНОГО ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	46
12.	ОПРЕДЕЛЕНИЕ РАЦИОНАЛЬНОЙ МОЩНОСТИ ТЕПЛОИСПОЛЬЗУЮЩИХ ХОЛОДИЛЬНИХ МАШИН ПРИ ОХЛАЖДЕНИИ ВОЗДУХА НА ВХОДЕ ГТУ В РАЗНЫХ КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ	52
13.	ТЕПЛОНАСОСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УТИЛІЗАЦІЇ ТЕПЛОТИ СУДНОВИХ ДВЗ	54
14.	ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ТЕПЛОМАСООБМІНУ В СИСТЕМІ ОХОЛОДЖЕННЯ ДИЗЕЛЬ-ГЕНЕРАТОРА НА ПАЛИВНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ	57
15.	UKRAINIAN ENERGY POLICY DEVELOPMENT. INTERNATIONAL EXPERIENCE	60
16.	THE CYCLE ENSURING UNINTERRUPTED OPERATION OF THE CONTACT HEAT EXCHANGER	62
17.	ОХОЛОДЖЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГІЇ	64
18.	АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ СОЗДАНИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКИ ЭФФЕКТИВНЫХ МОДЕЛЕЙ БЫТОВОЙ АБСОРБЦИОННОЙ ХОЛОДИЛЬНОЙ ТЕХНИКИ	67

УДК 621.577

ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ТЕПЛОМАСООБМІНУ В СИСТЕМІ ОХОЛОДЖЕННЯ ДИЗЕЛЬ-ГЕНЕРАТОРА НА ПАЛИВНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Калініченко І.В., к.т.н., доцент; Павлов О.В., Боровик О.О., Лещов Є.М., магістри
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова,
Херсонська філія, м. Херсон; kiv26@ukr.net

Системи охолодження сучасних і перспективних поршневих і комбінованих двигунів повинні забезпечувати оптимальний і стабільний тепловий стан деталей і вузлів.

Оптимальним слід вважати такий температурний рівень, при якому матеріали деталей зберігають свої властивості міцності, моторні масла - високу здатність змащувати і несучу здатність, а втрати теплоти через систему охолодження мінімальні. На експлуатаційні показники двигуна чинить негативний вплив як недостатнє, так і надмірне охолодження. Процеси тепловідведення в рідинних системах охолодження супроводжуються ерозійно-корозійними руйнуваннями елементів систем і утворенням відкладень на тепловіддаючих поверхнях. Зі збільшенням середнього ефективного тиску і зниженням питомої маси двигунів проблема кавітаційних і корозійних руйнувань в порожнинах охолодження зберігає свою актуальність. Зазначені процеси вкрай негативно позначаються на надійності і ефективності ДВЗ. Корозія в системах охолодження є причиною утворення шламу, який осідає переважно в зонах з низькою швидкістю течії. Під відкладеннями, що утворюються активно протікає підшламова корозія [1].

Дизелі, експлуатовані в складі суднових енергетичних установок суден, значну частину часу працюють на несталих і змінних режимах. Найбільш характерними є перехідні режими, пов'язані з численними реверсами і маневруванням. Під час несталих режимів роботи і перехідних процесів температура найбільш теплонавантажених деталей циліндропоршневої групи зазнає значних змін, а температура охолоджувальної рідини залишається при цьому практично незмінною. Має місце так звана теплова інерційність. Дана проблема особливо актуальна для сучасних суднових дизелів, що мають високий рівень форсування, в яких теплові навантаження і температурні напруги стають порівнянними з механічними, у багатьох випадках обмежуючи надійність двигунів. Для вирішення зазначеної проблеми необхідно забезпечити оптимальний температурний рівень судового дизеля не тільки на сталих режимах роботи, а й на перехідних, несталих режимах.

Вплив фізико-хімічних і теплофізичних властивостей охолоджуючих рідин на ресурсні, економічні та екологічні показники роботи дизелів є вкрай важливим фактором. У зв'язку з цим сучасна концепція регулювання охолодження повинна передбачати як автоматичне регулювання режимних показників, так і регулювання водно-хімічних параметрів охолодження.

Мета роботи – оцінити вплив параметрів системи охолодження сучасних двигунів внутрішнього згорання з високим рівнем форсування на їх паливну ефективність.

Удосконалення рідинних систем охолодження суднових дизелів передбачає вирішення трьох взаємопов'язаних завдань:

- визначення параметрів охолодження, що роблять найбільш істотний вплив на надійність і ефективність роботи двигуна;
- обґрунтування бажаних значень обраних параметрів;
- розробка механізмів, які забезпечують автоматичний контроль і регулювання параметрів охолодження.

Отримані результати підтверджують, що ерозійно-корозійні руйнування циліндрових втулок найбільш інтенсивно протікають в двигунах з високим ступенем форсування по середньому ефективному тиску і малій питомій масі, яка призводить до підвищеної віброактивності дизеля.

Для оцінки впливу режимів охолодження на інтенсивність ерозійно-корозійних руйнувань і втрати теплоти через систему охолодження були виконані розрахунки для трьох дизель-генераторів (ДГ). Результати виконаних розрахунків представлені на рис. 1 і 2 [4].

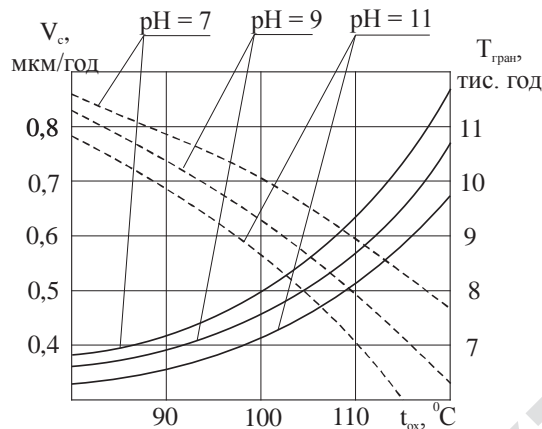

Рисунок 1. Вплив режимів охолодження на інтенсивність ерозійно-корозійних руйнувань зовнішньої поверхні втулки циліндра

— середня швидкість ерозійно-корозійних руйнувань, мкм/год;
 - - - - час до граничного зносу, тис. год

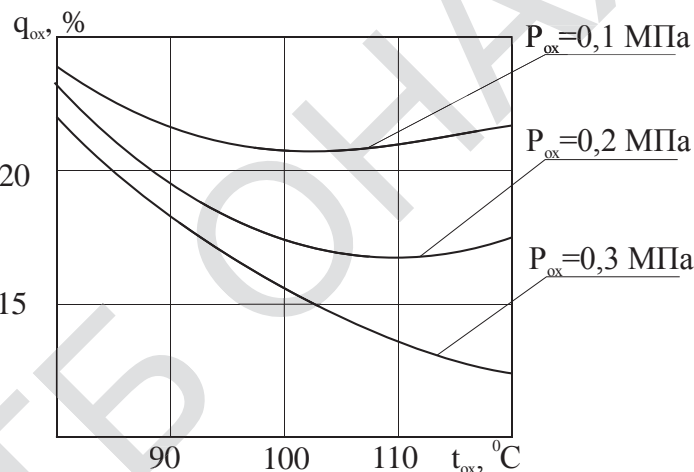

Рисунок 2. Вплив режимів охолодження на теплові втрати з охолоджуючою рідиною

Отримані дані свідчать про те, що найбільш оптимальними з енергетичної та ресурсної точки зору для суднових ДГ є температура охолоджуючої рідини 110 ... 120 °C, при тиску, що виключає активне пристіночне кипіння (0,13 ... 0,14 МПа), і склад охолоджуючої рідини, що містить комплексну присадку, що забезпечує водневий показник в межах 7,5 ... 9,0.

При роботі двигуна з фіксованим навантаженням ($N_e = 1300$ кВт) температура охолоджуючої рідини на виході з двигуна змінювалася від 75 до 110 °C. Подальше підвищення температури обмежувалося можливостями герметизації штатної системи охолодження, тиск в якій становив при температурі 110 °C близько $P = 0,15$ МПа. Підвищення температури рідини $t_{ох}$ призвело до практично лінійному зростанню температури відпрацьованих газів перед турбіною t_r , що викликало деяке підвищення тиску наддуву p_k і температури повітря після компресора t_k . Більш суттєвим було підвищення температури на впуску $t_{вп}$, що пояснюється зменшенням глибини охолодження наддувочного повітря в охолоджувачі, включеному у внутрішній контур охолодження. Результати розрахунків представлені на рис. 3.

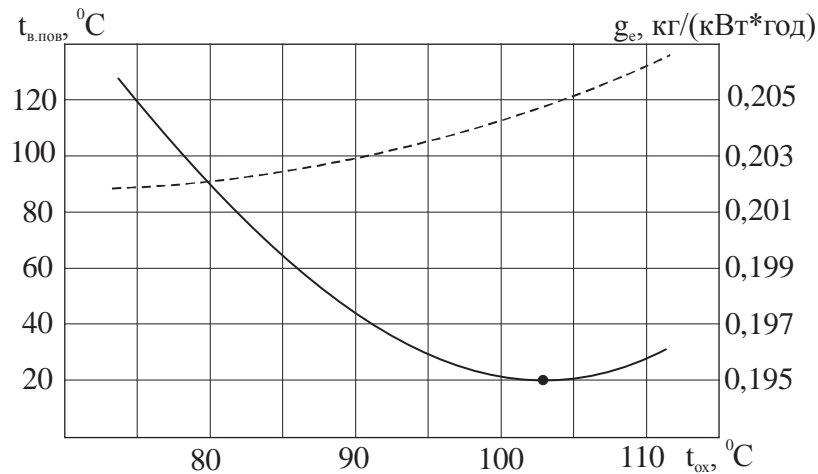

Рисунок 3. Вплив температури охолоджуючої рідини на питомі витрати палива ДГ
 ———— питомі витрати важкого палива ДГ;
 - - - температура повітря на впуску в циліндри $t_{вп}$

Мінімальне значення питомої ефективної витрати палива відповідало $t_{ox} = 102 ^\circ C$. При подальшому збільшенні температури питома ефективна витрата палива почала зростати, що пояснюється зниженням коефіцієнта наповнення і підтверджує необхідність збільшення глибини охолодження наддувочного повітря.

Висновки.

Результати виконаних розрахунків підтвердили, що найбільш інтенсивно ерозійно-корозійні руйнування протікають в двигунах з підвищеною віброактивністю, обумовленої високим середнім ефективним тиском і низькою питомою масою двигуна.

Доведено вплив параметрів охолодження (температури охолоджуючої рідини, тиску в системі охолодження, водневого показника охолоджуючої рідини) на економічні та ресурсні показники роботи ДВЗ.

Проведено математичне моделювання, що дозволило визначити оптимальні значення зазначених параметрів, для високофорсованих суднових дизель-генераторів.

Список літератури

1. Безюков, О.К. Комплексная оптимизация параметров охлаждения судовых энергетических установок / Безюков О.К., Жуков В.А. // Журнал университета водных коммуникаций. – 2012. – Вип. 1. – С. 51–60.
2. Дорохов, А.Ф. Моделирование теплопередачи через стенку рабочего цилиндра поршневого ДВС и управление его напряженно-деформированным состоянием / Дорохов, А.Ф., Пахомов Н.В. // Современные технологии. Системный анализ. Моделирование. – 2015. – №1 (45). – С. 68–74.
3. Безюков, О.К., Выбор параметров охлаждения судовых дизелей / Безюков, О.К., Жуков В.А., Пуляев А.А. // Вестник государственного университета морского и речного флота. – (2018). – №2. – С. 379–389.
4. Ципленкин, Г.Е. Уровень форсировки поршневых ДВС нового поколения / Ципленкин, Г.Е., Иовлев В.И. // Двигателестроение. – 2016. – №1. – С. 25–30.